

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Halderberge
T.a.v.
Postbus 5
4730 AA Oudenbosch

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

Onze referentie
183330

Olonummer

Bijlagen
0

Datum 16 februari 2021
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Gegevens beschermd(e) monument(en)

Naam	Bovendonk
Adres	Hofstraat 8
Postcode/plaats	4741AK Hoeven
Gemeente/provincie	Halderberge; Noord-Brabant;
Monumentnummer	525963

Geacht college,

Op 27 november 2020 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen met daaraan verbonden de volgende voorschriften:

Het aanleveren van een nader voorstel, onderbouwd met vooronderzoek, met betrekking tot het herstel van de (materiaal)polychromie in de gevels en in het interieur.

Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

Het rijksmonument

Het plan betreft het U-vormige hoofdgebouw van het Groot-Seminarie Bovendonk te Hoeven. Dit seminarie van het bisdom Breda werd in 1903-1907 nieuw gebouwd naar ontwerp van Pierre Cuypers en zijn zoon Joseph. De aan de noordwestzijde gesitueerde kapel werd later, in 1923, volgens gewijzigd ontwerp

uitgevoerd. Het hoofdgebouw en de kapel zijn beschermd als onderdeel van een ensemble dat verder nog bestaat uit een klein energiegebouw aan de zuidzijde, een toegangshekwerk aan de oostzijde en de aanleg van het terrein. Het ensemble is uit- en inwendig compleet en gaaf bewaard gebleven en relatief rijk vormgegeven op basis van de voor het bureau Cuypers kenmerkende ontwerpprincipes. De plek waar het seminarie vanaf 1903 verrees kent een rijke geschiedenis die teruggaat tot de stichting van een uithof van de Sint Bernardsabdij uit Hemiksem in België in het vierde kwart van de dertiende eeuw. Het complex is na een periode van leegstand en verval weer in gebruik als priesteropleiding in combinatie met een congres- en hotelfunctie. De betekenis van het monument is nader geduid in een cultuurhistorisch onderzoek met waardestelling die het kader vormt voor mijn beoordeling van het plan.

Gevolgen voor de monumentale waarden

Het plan betreft het restaureren van het casco van het seminariegebouw en het naastgelegen energiegebouw. Daarnaast worden de voorzieningen gemoderniseerd, het aantal hotelkamers (zuidvleugel) en de vergadermogelijkheden (zolder) vergroot, de toegankelijkheid en het binnenklimaat verbeterd en wordt het gebouw geïsoleerd om het energieverbruik te verminderen. Tevens betreft het plan aanpassingen in verband met brandveiligheid/vluchtwegen.

Restauratiewerkzaamheden: De restauratie omvat het terughoudend herstellen en waar nodig gedeeltelijk of geheel vernieuwen van verschillende onderdelen van het casco en de interieurafwerking. Het betreft onder andere werkzaamheden aan de leien dakbedekking, het dakbeschot en de houten kapconstructie, balkkoppen, voeg- en metselwerk, natuursteen, glas-in-lood, houten gevelelementen. In het interieur gaat het onder meer om het vastzetten van losse tegels in de bijzondere decoratieve tegelvloeren in de gangen, het herplaatsen van de deuren van de vestibule die thans in opslag verkeren en het herstel van (materiaal)polychromie door werkzaamheden zoals schoonmaken van gekleurde baksteenversieringen, het opnieuw aanbrengen van kleur en houtimitatie (vensters, deuren) of het terugbrengen van decoratieve schilderijen (dagkapel). De restauratiewerkzaamheden voorzien dus niet alleen in het wegwerken van achterstallig onderhoud maar ook in het -waar mogelijk- terugbrengen van het oorspronkelijke kleurgebruik door o.a. het schoonmaken. Het herstel van de (materiaal)polychromie in de gevels en in het interieur kan een wezenlijke bijdrage leveren aan de beleving van de oorspronkelijke architectuur. Deze werkzaamheden zijn in het plan alleen nog op hoofdlijn beschreven en vooral te kenschetsen als een restauratievisie. Ik kan met de visie instemmen en adviseer voor uitvoering de aanpak nader vast te stellen.

Wijzigingen: De aanpassingen zijn deels ingrijpend van aard en betreffen onder meer het toevoegen en uitbreiden van liften waarvoor ook in het dak een kleine opbouw noodzakelijk is, het toevoegen van een terras annex minder-validen toegang aan de voorgevel (formeel geen onderdeel van deze vergunningaanvraag) en het plaatselijk doorbreken van de gangstructuur ter plaatse van voormalige studeer- en slaapcellen in de zuidvleugel. Tevens wordt het moderne tochtportaal bij de entree vergroot. De overige ingrepen zijn veelal bouwkundig en installatietechnisch van aard, waarbij het uitgangspunt is om de nieuwe installaties zo onopvallend mogelijk in het monument in te passen. Daarnaast ligt het accent op het isoleren van vloeren, van de kap en de

kenmerkende dakkapellen, het aanbrengen van isolatieglas en het vervangen van de bestaande achterzetbeglazing.

Er is goed gekeken naar de minst ingrijpende plaatsen voor het inpassen van de voorzieningen en de nieuwe toevoegingen zijn met oog voor de bestaande kwaliteit vormgegeven.

Bovendonk is mede uniek vanwege de nog vrijwel compleet bewaard gebleven inwendige opzet, waarvoor behalve functionele ruimten zoals de bibliotheek en een recreatiezaal ook de reeksen individuele studentenkamers aan lange gangen kenmerkend zijn. Het heeft de voorkeur om de voor de veiligheid en het gebruik noodzakelijke puien in de gangen zo slank en transparant mogelijk uit te voeren. Het achter de gangwanden vergroten van ruimten heeft geen grote gevolgen voor de benoemde waarden. Het gedeeltelijk open maken van de gangstructuur op de verdieping van de zuidvleugel vormt wel een beperkte aantasting van dit concept. Ik adviseer hierbij de ritmiek van deuren in de gangwanden zo min mogelijk te verstoren. De interne opzet van het gebouw blijft voor het overige bestaan. Bij het in gebruik nemen van de zolder blijven de waardevolle elementen zoals het hijsrad en de geklonken ijzeren reservoirs van het historische grijswatersysteem behouden. In het souterrain handhaaft men de oude broodoven. Bij het verbeteren van de toiletvoorzieningen op de begane grond blijft een historische kluis behouden.

Conclusie en advies

Het plan bestaat uit restauratiewerkzaamheden en aanpassingen ten behoeve van de instandhouding van het monument, het vergroten van de gebruiksmogelijkheden en het moderniseren en verduurzamen van de voorzieningen. Waardevolle onderdelen blijven behouden en wijzigingen om het gebruik te ondersteunen vinden plaats in minder kwetsbare delen van het interieur. Met het plan kan daarom worden ingestemd.

Ik ga ervan uit dat voorafgaand aan en tijdens het werk regelmatig overleg met uw gemeente, de monumentencommissie en de RCE plaatsvindt over de uitvoering van de voorgestelde werkzaamheden. Wat betreft het herstel van de (materiaal)polychromie kan ik de visie onderschrijven maar is het plan nog onvoldoende uitgewerkt. Voor het definitief bepalen van de aanpak hiervoor zal nog nader onderzoek moeten plaatsvinden naar de historische afwerklagen en naar de methode van herstel/reconstructie.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Onze referentie

183330

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,